

bilo zadnjo soboto prišlo do pretefov. Bukve v roke, bukve, ne pa politike! — Kakor se trdi, združijo se vsi konservativni drž. poslanci iz notranjih dežel v eden klub in sicer v klub grofa Hohenwartha. V njem so že doslej bili naši slov. poslanci. — V štajerskem dež. zboru je predlagal dr. Radač, naj se volilni red za drž. odbor izpremeni in sicer tako, da dobi tudi slov. poslanec, vsaj eden, mesto v dež. odboru. To bi bilo le pravično, toda posl. K. Morre se je postavil koj skraj zoper to porobu, češ, da bi bilo to „kaljenje miru“. Se ve, da slov. ljudstvo ne sme do svoje pravice, izgodi se potem krivica Nemcem. — Občinski očetje v Celovcu bi radi za 900,000 gold. posojila in je tega denarja bojda treba mestu za nove stavbe. — Najhuji kričal zoper slov. ljudstvo na Koroškem je drž. poslanec baron Dumreicher; njega so si liberalni Nemci zapisali na ravnost iz Dunaja, iz ministerstva za uk in bogočastje. Če se sedi več taci mož v tem ministerstvu, potem lahko znamo, zakaj nam služi ljudska šola le v ponemčevanje. — V Kranjskem dež. zboru so vzprejeli predlog, naj se pusti nižja gimnazija v Kranji ter razširi v višjo. Dež. zbor ne tirja v tem preveč, vendar pa ni upanja, da doseže svojo željo. — V Borovnici so pozidali obč. hiralnico in „učiteljski dom“, zadnji na stroške občine. — Laški turnarji v Gorici niso na glasu domoljubov in očita se jim po pravici, da jim silijo oči prek črno-rmenih mej v Italijo. Zato pa jim sedanja vlada ne potrdi pravil za društvo, v katerem bi se lahko zbirali in kovali spletke zoper državo, na čije tleh živijo. Kukavice! — Naj zmagajo Lah pri mestnih volitvah v Trstu, zato so se oblekli sedaj v ovčje oblačilo avstrijskih domoljubov, ali vlada stori dobro, ako jim gleda tudi v tem oblačilu na prste, sicer jim vzrastó kar h krati — kreplji prejšnjih iredentov. — V isterskem dež. zboru so skorej vse seje burne, ker dež. glavar, dr. Campitelli ne pripušča interpelacij v hrv. jeziku. — Hrvaški sabor izvolil je za poslanca v drž. zboru ministra Josipoviča. — Madžari še niso siti, sedaj bi radi, naj še napravi svetli cesar posebne ogerske dverne uradnike. Kakor kaže, bode to tudi prej ali slej resnica. — Drž. proračun ogerske vlade bode bojda tudi brez primankljaja, ali ga bode pa največ 499,000 gold. Nam je to lahko po volji.

Vnanje države. Več sto francoskih delalcev je bilo te dni pri sv. Očetu v Rimu in so se sedaj povrnili domov z velikim zavdušenjem do sv. Očeta. — Nadvojvoda Albrecht je prišel v Madrid, glavno mesto Spanije ter so ga ondi vzprejeli z veliko častjo. — Ludovik, kralj portugalski je umrl ter je kralj sedaj njegov sin Karlos I. V pismu, s katerim naznanja to ljudstvu, pravi, da mu bode skrb

še posebno za to, da se katol. cerkvi ne izgodi nikjer v Portugaliji krivica. — Nekaj časa se je govorilo, da sedanja vlada francoske republike odstopi, ali sedaj se vidi, da je bila to le komedija, pesek v oči. — General Boulanger še ne obupa, da pride kedaj še doba za-nj, toda v tem upanju je brž mož čisto sam. — V Angliji je sedanji vladi Parnell, vodja irskih poslancev, sila na poti ter bi ga rada dela pod ključ, toda ne more mu dokazati, da bi se kje kedaj zagrešil zoper drž. postave. — V nemškem drž. zboru vrše se vse razprave sedaj tiho, dolgočasno, kajti cesarja ni doma, knez Bismarek pa počiva na svojem letovišču. — Po Rusiji je mirno in ne sliši se zadnji čas sem nič več o nihilistih. — Bolgarski knez, princ Koburški se mudi na Dunaji le malo dni, potem pa se vrne nazaj v deželo, ali prinese veselih novic s seboj? Kakor je podoba, ne bode brez njih, vsaj gledé posojila. — Mati srbskega kralja ostane v Belemgradu ali kralj je ne sme obiskati, če ne dovoli v to vladar Ristić. Tako hoče pogodba kralja Milana. — Da pride nemški cesar Viljem II. v Carigrad, to dela turški vladi sila preglavice, kajti manjka ji za to denarja. — Na Kreti ni, kakor se zatrjuje, tursko vojaštvo tako silovito in torej ni (?) resnica, da bi se godila ondi kršč. prebivalcem krivica. — O poroki grškega kraljeviča Konstantina in Sofije, sestre nemškega cesarja, bile so v Atenah velike slovesnosti in ljudje čerjo znati, da je le-ta poroka znamenje za mirne čase, vsaj na vzhodu. — Novi kralj v Abisiniiji, Menelik, ima upanje, da bode v malem času vsa dežela v njegovi oblasti in pri tem mu je ital. vlada veliko na pomoč, ker njeni vojaki niso daleč od meje. — V severni Ameriki bode leta 1892. velika razstava a mesto, v katerem bi se naj priredila, še ni naznanjeno, ker se jih več potezuje za razstavo. V tem letu doteče namreč 400 let, odkar je Columbo prišel iz Evrope v Ameriko ali, kakor se pravi, kar je Ameriko našel. V New-Yorku postavijo dotlej velik stolp iz železa in ta naj doseže 400 m. visokosti. V Ameriki je tudi to mogoče, stolp v Parizu je visok 300 m. in stane 5½ milj., koliko požre pa potlej še le stolp v New-Yorku?

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujka.

(Dalje.)

In tako je nova vera se le prehitro razširila ne samo po mestih, temveč tudi po deželi ter je povsod, koderkoli je hodila, napravila zmešnjave in zapustila krvave slede. Kmečki panti na Nemškem in Slovenskem, v katerih se

je toliko krvi prelilo, so večidel žalosten sad verskih homatij.

Od koga in kedaj da se je krivoverska kuga zatepla v Ptuj, nam sicer ni znano, a vse, kar se nam je iz ove dobe še ohranilo, kaže na to, da se je luteranstvo zatrosilo že za Luteru, najbrž iz Gradca v Ptuj, in da je ondi se kmalu udomačilo ter mnogo strastnih privržencev štelu. In preteklo je blizo 100 let, preden so ovo kugo z združenimi močmi iz mesta iztrebili.

Ker večkratni ukazi, dani deloma od posvetne, doloma od duhovne gosposke, razširjanja krivovera niso mogli ustaviti, imenoval je kralj Ferdinand s porazumljenjem Solnograškega nadškofa Matije in Ljubljanskega škofa Kristofa, ki je ob enem tudi Sekovsko škofijo oskrboval, l. 1528. posebne komisarje. Le-ti naj bi obiskali vse kraje na Štajerskem ter izpraševali o veri vse župnike, kaplane, beneficijate, cerkvene ključarje in župane. Ova komisija, katere ud je bil tudi Slovenec, dr. Vincencij Fürbekh, je prišla v Ptuj na Vidovo (15. jun.) l. 1528. ter je tje poklicala bližnje duhovnike s cekmeštri in župani.

Iz dotičnega zelo obširnega zapisnika¹⁾ ni razvidno, kakošne razmere so takrat v Ptuj vladale; — najbrž je tamošnje duhovnike vizitiral nadškof sam. Pač nam pa zapisnik pove, da je omenjenega leta (1528.) bilo pri sv. Marketu niže Ptuja nameščenih pet duhovnikov, namreč: župnik Peter Vaselkorcher, duhovna pomočnika Bernard Adelprecher in Miklavž Grasperger in kaplan Janez Žiher. Cekmeštra sta bila Kristof Marx in Lamprecht Kovač. Vsi so bili pravoverni. Drugod pa je komisija našla že mnogo plevla. Po dovršeni vizitaciji poslali so komisarji deželnemu, vladarju obširno poročilo o cerkvenih razmerah na Štajerskem. Iz njega razvidimo, da so na večih župnijah posvetni patroni katoliške župnike pregnali in na njihovo mesto odpadnike nastavili ter cerkvam in cerkvenim ustanovam vse premoženje pobrali. Zaradi tega je Ferdinand dne 17. novembra t. l. strogo ukazal, da se imajo vse ustanove in drugo cerkvam pobrano premoženje takoj do slednjega vinarja nazaj dati in na župnije od škofa potrjeni župniki nastaviti.²⁾ Toda plemenitaši se tudi za ta ukaz niso zmenili, in ker so že v naslednjem letu (1529) in čez par let (1532) zopet prirazbijali Turki v deželo, je vlada na dane ukaze menda pozabila. Luterani postojali so dne do dne bolj predrzni ter so ustanavljali lastne učilnice in župnije, kar se je toliko lažje zgodilo, ker je deželni glavar na Štajerskem, Janez baron Ungnad bil tudi luteran.

Pa kolikor bolj se je širila krivovera, toliko bolj je ginola npravnost in poštenost. To

je moral priznati Luter sam. L. 1529. je pisal med drugim: „Naši evangelci bodo sedemkrat zlobnejši, kakor so poprej bili; kajti zdaj, ko smo se bili evangelj naučili, krademo, lažemo, goljufamo, žeremo, žlempamo in vganjamo vsakovrstne hudobije. Enega hudiča smo izgnali, a sedem hujših se je povrnilo, kakor to lahko zapazimo na knezih, žlahtnikih, meščanih in kmetih... Mladina živi tako divje, nespodobno in razuzdano, da bode pravi hudičev zarod iz nje.“³⁾ Nič manj žalostno opisal je takratne razmere nov Dunajski škof Janez Faber l. 1533. kralju Ferdinandu: „Zaradi pomanjkanja dobrih duhovnikov, — piše kralju — propada vse. Župnije, cerkve in farovži — vse je od Turkov razdjano, župniki ubiti. Jaz sem škof brez duhovnikov. Samostanski predniki na Dunaji se ne brigajo za škofa. Stolni kapitelj, — kapitulari bi imeli biti škofu podložni, a oni se vedejo kot neodvisni in škof jim je ničlja. Župnije so ali prazne, ali pa v rokah odpadnikov in ničvrednih ljudi. Ako ne bode Bog v kratkem mnogo delavcev v Avstrijo poslal, bodo ljudje, ne rečem krivoverci, temveč kakor neumna živina postali. In zares se je čuditi, da dobro misleči že niso morali mučeniške smrti pretrpeti.“⁴⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 44. „Jutri“, pravi gospodar svoji ženi, „jutri ne daj hlapcu Ivanu ničesar jesti v jutro!“ — „Zakaj pa ne, kaj je naredil?“ — „O tega“, odvrne mož, „tega ti ne znaš“. Jaz sem mu naročil, naj sesnaži jutri lepo konje in ako ne dobi zajutreka, bode nevoljen. Za to bode vlekel za veliko hitreje s krtačo po konjih in znaš, žena, to je našim konjem že sila potreba“.

Razne stvari.

(Mil. knezoškof.) V nedeljo, dne 27. oktobra se je izvršilo posvečevanje mil. knezoškofa dr. Mihaela Napotnika po obredih, kakor jih veleva sv. cerkev, v Solnemgradu. V pričo je bilo 16 p. n. duhovnikov naše škofije.

(Nepotrebna jeza.) Južno-štajarska hranilnica v Celji je tamošnjim „Nemcem“ sila na poti in so zato celo v dež. zboru govorili včeraj o njej. C. kr. namestnik pa jim je odgovoril, da sprejme vlada rada odgovornost za njo.

(Nestrpnost.) V nemški tetki „Tagespost“, jezi se neko človeče sila nad tem, da imajo na spodnjem Štajarji hiše oskrbovalnih vzprejetišč nemški in slov. napis. Za voljo slov. besed izostalo je bojda v napisu: štajarsko. Oj groza, na spodnjem Štajarji bi pač v resnici lahko kdo mislil, da je vzprejetišče n. pr. prusko.

¹⁾ Knezošk. arhiv v Gradci.

²⁾ Dr. M. Robič, Gesch. d. Prot. in der St., 59.

³⁾ Janssen, Geschichte des deutsch. Volkes, III., 69.

⁴⁾ Tisti, IV., 96.